

Materialcentret 2017

Pia Solholt og Karen Beyer

Pragmatiske grundforudsætninger - børn med høretab 0-3 år Pragmatiske færdigheder - børn med høretab 3-5 år.

De to bøger skal ses som vejledning og inspiration i forbindelse med sproglige og kognitive forudsætninger indenfor 0-3 årige og 3-5 årige. Det handler om, barnet får et solidt sprogligt fundament, der kan udvikle sig til egentlige pragmatiske færdigheder, når barnet bliver ældre.

Sprog er mange ting, men det er vigtigt at understrege, at sprog handler om mere end ordforråd og at danne sætninger. Det handler også om at kunne indgå i en vellykket kommunikation med andre, altså at bruge sproget funktionelt i sociale sammenhænge, at kunne udvise **empathi** og om at kunne anvende sproget til at tænke med. Hvis børn udviser vanskeligheder indenfor de ovenfornævnte områder, taler man om *pragmatiske vanskeligheder*.

Bogens forfattere henviser til at i studier, hvor der indgår pragmatiske færdigheder viser det sig, at børn med høretab ofte har større vanskeligheder end normalthørende børn. Det er vigtigt, at i bogen om de 0-3 årige optræder pragmatik som et fokusområde, således at der er forslag til aktiviteter og materialer indenfor fælles opmærksomhed, imitation og turtagning. Et væsentligt afsnit handler om, hvordan man kan styrke de kognitive forudsætninger i forbindelse med årsag-virkningsforståelse. Endelig er det bagerst i bogen en oversigt over barnets udvikling af pragmatiske aspekter ved sprog sat op i forhold til alder. Der findes ikke testmateriale til de mindste børn, men der gives eksempler på test, der kan anvendes overfor lidt ældre børn.

Når børnehavebarnet - de 3- 5 årige skal støttes i at udvikle pragmatiske færdigheder, handler det i høj grad om at støtte og udvikle kommunikation gennem leg i forbindelse med at kunne regulere sig selv via sproget, lære sig de sociale spilleregler samt at udvikle evnen til at bruge sproget på en fantasifuld måde.

Her peger bogens forfattere på, at børn med pragmatiske vanskeligheder ofte bliver tolket på en forkert måde, hvor man overser den sproglige problematik. Det giver sig selv, at de grundlæggende forudsætninger hos den 0-3 årige skal være på plads, for at man kan bygge ovenpå, når man bliver ældre. Her er opmærksomhed og hukommelse vigtige parametre i forbindelse med at opbygge pragmatiske færdigheder. Når vi når dette aldersniveau, begynder der at være testmaterialer, der kan finde og uddybe pragmatiske vanskeligheder.

Også i den anden bog gives der mange forslag til aktiviteter og materialer. Vi kan igen tale om årsags- virkningsforståelse men nu på det højere plan. Dertil kommer evnen til at ræsonnere ved at fastholde en tankerække på en logisk måde og nå frem til en konklusion. Sproget er også et middel til planlægning og problemløsning, samt til at kunne fastholde intensioner, tænke i hypoteser, lede i hukommelse efter erfaringer og løsninger. Alle disse kognitive færdigheder kræver et udviklet indre sprog.

I begge bøger beskrives Theory of Mind (ToM), der handler om hvordan vi danner os tanker om andre menneskers tanker og følelser. ToM er et område, som man ofte støder på i litteratur om børn med høretab. **Det er vigtigt at børnenes sproglige redskaber udvikles, hvad angår begreber for vores mange og nuancerede følelser.** Forfatterne peger på, at det kan være svært for børn med høretab at opsamle disse begreber.

Jo ældre børnene bliver desto vigtigere bliver dialogen. Den 4 årige kan føre lange samtaler, lytte og svare og i større og større grad indgå i en dialog. Og den udvikling hvad angår samtale færdigheder udvikles fortsat. Igen er der forslag til aktiviteter og materialer med fokus på: dialogkompetance, fortællekompetance, høflighedsfraser samt sociale kompetencer.

De 2 bøger hænger snævert sammen, således er der både i start og slutning er helt enslydende sider, hvilket kunne tale for, at de 2 bøger var slået sammen til én bog.

Bøgerne henvender sig til fagpersoner, der arbejder med børn med høretab, *men* også til forældre. Det lille "*men*" forstår jeg ikke, da fagpersoner og forældre for mig er sidestillet.

Men når det er sagt, så er de to små bøger letlæste og vigtige, fordi fokus på pragmatik og pragmatiske vanskeligheder er så vigtigt og fordi mere og mere forskning tyder på, at måske at en vis % af børn med høretab har pragmatiske vanskeligheder.

Bøgerne er helt nede på jorden, når det kommer til aktivitetsforslag. Her kan fagpersoner og forældre støtte og berige hinanden. Jeg venter på, at disse 2 bøger bliver fulgt af bøger, der handler om ældre børn, for her kan de pragmatiske vanskeligheder afføde store skole- og sociale problemer.

I disse IT tider henvises der ofte i pædagogiske bøger til uddybende opgaver m.v. på nettet.

Jeg ville elske at "se" nogle af aktivitetsforslagene udført i små videoklip.

For mange år siden var jeg med til at arrangere en "legedag", hvor fagpersoner kom og demonstrerede sproggivende lege. Det kunne man godt gøre med udgangspunkt i de to bøger.

Men ingen tvivl om, at vi kommer til at høre om pragmatiske vanskeligheder fremover.

Så disse 2 bøger danner grundlag for et fokusområde, som er meget *hot*.

Birgitte Franck